

Kodas 191598124 LMSA administracija: A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius Tel.: (8-5) 2767590
El.p. info@forest.lt svetainė: www.lietuvosmiskai.lt

LR Vyriausybės kanceliarijai

2025-03-07

Nr. 14

El.paštas: LRVkanceliarija@lr.lt /

2025-02-26 viešą derinimą

Kopija:

LR Aplinkos ministerijai; El.paštas: info@am.lt

LR Energetikos ministerijai, El.paštas: info@enmin.lt

DĖL LR VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL DEVYNIOLIKTOSIOS LR VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Atsiliepdami į LR Vyriausybės kanceliarijos 2025-02-26 teisės aktų projektų sistemoje paskelbtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ projektą [Nr. S-863](#) (toliau – Nutarimo projektas) ir susipažinę su 19 -sios Vyriausybės [programa](#) bei ministrų prioritetais, teikiame šiuos pasiūlymus:

1. Dėl 1.8 prioriteto „Administracinės ir biurokratinės naštos mažinimas“ 1.8.13 veiksmo papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
1.8.13.	Pagerinti sprendimų kokybę, skaidrumą ir efektyvumą statybos, teritorijų planavimo, žemės tvarkymo, miškininkystės , nekilnojamojo turto kadastro, miškų valstybės kadastro ir aplinkosaugos srityse: pakeisti teisinį reglamentavimą ir sudaryti sąlygas informuoti visuomenę elektroninėmis ryšio priemonėmis, optimizuoti valstybinių erdvių ir kitų duomenų atnaujinimą, plėsti jų trimatį turinį, didinti sąveikumą bei pakartotinį panaudojimą valstybės registruose ir informacinėse sistemose, peržiūrėti, skaitmenizuoti ir robotizuoti veiklos procesus ir vystyti elektronines paslaugas	2026 m. III ketv.	AM	

Didelė dalis biurokratizmo naštos yra susikaupę miškininkystės srities reglamentavime, o po Miškų valstybės kadastro perdavimo iš Valstybinės miškų tarnybos į Registrų centrą yra gausybė nesuderintų procesų, procedūrų bei perteklinio administracinio reguliavimo. Todėl logiška yra papildyti šį veiksmą, įjungiant miškininkystę ir Miškų valstybės kadastrą.

2. Dėl 9.1 prioriteto „Lietuvos energetikos sistemos atsparumo ir energetinio saugumo stiprinimas“ 9.1.7 veiksmo papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
9.1.7.	Padidinti elektros skirstomojo tinklo atsparumą ir greitesnį elektros tiekimo atstatymą vartotojams: pakeisti 1500 km elektros oro linijų kabeliais po žeme miškingose vietovėse ir teisės aktuose įtvirtinus sąžiningą kompensavimą miško savininkams ir vidutinės įtampos elektros tinklų 20 metrų proskynos dydį - išvalyti 4000 km proskynų miškingose vietovėse	2028 m. III ketv.	EM	AM

Šiuo metu galiojantis vidutinės įtampos elektros tinklų proskynos dydis yra 3-4 metrai (į kiekvieną trasos pusę). Jei proskynos dydis būtų padidintas dar 16-17 metrų (ki 9.1.7 veiksmo įvardintų 20 metrų), tai **reikėtų iškirsti 12 800- 13 600 ha miškų (!)**

Tokio ploto miško vertė yra **190-210,8 mln. EUR**. XIX Vyriausybės programos punkte 636 numatyta: <...>. Įvedant naujus suvaržymus privačiuose miškuose, prieš tai būtina numatyti sąžiningą kompensavimą<...> Todėl prieš tokio masto numiškinimą būtina numatyti sąžiningą kompensavimą už iš privačių savininkų paimamą turtą.

3. Dėl 10.1 prioriteto „Gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimas, miškų išsaugojimas ir tvarios miškininkystės vystymas bei prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas“ 10.1.6 veiksmo papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
10.1.6.	Sustiprinti miško medžių išteklių ir gamtinių vertybių apsaugai palankią miškininkystę, atliepti klimato kaitos ir biologinės įvairovės iššūkius, įgyvendinti Nacionalinio susitarimo dėl miškų nuostatas – pakeisti Miškų įstatymą ir nustatyti veiksmingesnį ir aiškesnį miškų grupių paskirstymą, numatyti sąžiningą kompensavimą miškų savininkams už dėl apribojimų patiriamus nuostolius , griežtinti miško kirtimų reguliavimą vertingiausiose saugomose teritorijose, atsakyti pridėtinės vertės nekuriančio teisinio reguliavimo, pagerinti naujų savaiminių miškų, genetinių miško medžių išteklių apsaugą	2025 m. IV ketv.	AM	FM

Privalu užtikrinti valstybės biudžete reikiamas lėšas kompensacijoms miškų ir žemės savininkams už dėl aplinkosauginių apribojimų patiriamus nuostolius, kas yra aiškiai įvardinta XIX Vyriausybės programos 639 punkte: <...> Įvedant naujus suvaržymus privačiuose miškuose, prieš tai būtina numatyti sąžiningą kompensavimą<...>. Analogiškos nuostatos yra priimtos [Nacionalinio miškų susitarimo 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose](#) bei LR Seimo 2024-06-27 priimtos rezoliucijos „[Dėl miškų politikos](#)“ 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose:

<...> 2.1.2. Stiprinti teisingo patiriamų nuostolių kompensavimo už bendruosius suvaržymus viršijančius papildomus apribojimus sistemą tais atvejais, kai šie apribojimai mažina miško savininko ir (ar) valdytojo pajamas ir (ar) valdos rinkos vertę, ir paskirti valstybės biudžete šiai sistemai reguliarius ir adekvačius finansinius išteklius.

2.1.3. Parengti aiškius teisingo ir savalaikio atlygio ir skatinimo mechanizmus (pavyzdžiui, išpirkimą, kompensavimą, apsaugos sutartis ir kitas priemones), kai dėl viešojo intereso privačiuose miškuose yra įvedami apribojimai ar savininko iniciatyva steigiama gamtinės, socialinės, kultūrinės ar dvasinės paskirties saugoma teritorija, diegiamos aplinkosauginės ir biologinės įvairovę skatinančios priemonės.<...>

Remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Konstitucinio teismo ir kitų teismų sprendimų precedenta, suvaržymai ir draudimai privačiai nuosavybei gali būti įvedami tik numčius adekvačias nuosavybės ribojimo kompensacijas. Tačiau LR Seimas, apsisprendamas dėl 2025 – 2027 m. Valstybės biudžeto, nenumatė finansavimo kompensacijoms už jau nustatytus apribojimus ūkinei veiklai ir nuosavybei, nors apribojimų mastai ir dėl to patiriami Lietuvos piliečių nuostoliai yra didžiuliai.

Šį klausimą apsvaustė ir finansavimo kompensacijoms (12 mln.EUR) skyrimui pritarė tiek XIII Seimo (2020–2024 m.) Aplinkos apsaugos komitetas tiek ir Seimo Kaimo reikalų komitetas. O po to vykusiam Seimo Biudžeto ir finansų komiteto posėdyje iš principo atsižvelgė į dviejų komitetų teigiamą išvadą dėl šio pasiūlymo, kur abu komitetai siūlė numatyti 12 mln.eur kompensacijoms, ir išvadoje Seimo Biudžeto ir finansų komitetas nusprendė siūlyti Vyriausybei atsižvelgti į komitetų pateiktus siūlymus tobulinant Valstybės 2025–2027 m. biudžeto projektą.

4. Dėl 10.1 prioriteto „Gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimas, miškų išsaugojimas ir tvarios miškininkystės vystymas bei prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas“ 10.1.8 veiksmo patikslinimo ir papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
10.1.8.	Nustatyti artimesnės gamtai miškininkystės principų įgyvendinimo reikalavimus rekomendacijas , apriboti plynuosius miško kirtimus griežtai saugomose teritorijose, apsaugoti ne tik miško plėšriuosius paukščius, bet ir kitas saugomas rūšis — pakeisti patikslinti Miško kirtimų taisyklės ir sugriežtinti kirtimų ir atkūrimo technologinius reikalavimus rekomendacijas , papildyti patikslinti kirtimų ribojimus miškuose aptinkamų saugomų rūšių radavietėse ir augavietėse	2025 m. IV ketv.	AM	

Europos Komisija, įgyvendindama ES Miškų strategiją 2030, parengė „Artimos gamtai miškininkystės gairės“ [nuoroda: <https://op.europa.eu/s/z4k0>], kurios yra rekomendacinio pobūdžio dokumentas. Dėl tolesnio jo taikymo vyksta aktyvi diskusija, tad privalomai Lietuvoje pasitvirtinti pernelyg griežtus ir dar neapčiuotus ES lygiu reikalavimus būtų netoleregiškas sprendimas.

5. Dėl 10.1 prioriteto „Gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimas, miškų išsaugojimas ir tvarios miškininkystės vystymas bei prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas“ 10.1.9 veiksmo patikslinimo ir papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
10.1.9.	Kartu su NVO, mokslininkais ir kitais socialiniais partneriais parengti Nacionalinį gamtos atkūrimo planą, numatantį natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių geros būklės atkūrimo ir palaikymo priemones sausumoje ir jūroje, kurios iki 2030 m. apimtų iki 30 proc. blogos būklės prioritetinių ES svarbos natūralių buveinių, kurių būklė nėra gera , ploto, taip pat kitas miškų, žemės ūkio, miesto ekosistemų būklę gerinančias, upių vientisumą ir apdulkiniojų populiacijas didinančias atkūrimo priemones	2027 m. III ketv.	AM	EM, KAM, savivaldybės, SM, ŽŪM, FM

Pagal ES Buveinių direktyvą ir, priklausomai nuo buveinės tipo, pobūdžio ir retumo, Lietuva yra įsipareigojusi apsaugoti ne 100 proc., o tam tikrą dalį šalyje esančių natūralių buveinių: į buveinių apsaugai svarbias teritorijas (BAST) turėtų patekti 60 proc. prioritetinių ir 20 proc. kitų natūralių buveinių bendro ploto. Pagal ES Gamtos atkūrimo reglamentą siekiama pirmiausiai koncentruotis į prioritetinių blogos būklės buveinių atkūrimą iki geros būklės. Į tai Lietuvai ir reikėtų koncentruotis. Nes Europos Komisija dar nėra paskaičiavusi- kiek šios priemonės kainuos ir kiek bus skiriama lėšų iš ES biudžeto šiai ES lygmens teisei iniciatyvai įgyvendinti. Kadangi įgyvendinimui prireiks ženklų biudžeto lėšų, reikia, kad įsijungtų į dalyvaujančias institucijas ir Finansų ministerija.

6. Dėl 10.1 prioriteto „Gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimas, miškų išsaugojimas ir tvarios miškininkystės vystymas bei prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas“ 10.1.10 veiksmo patikslinimo ir papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
10.1.10.	Įteisinti specialų Parengti apsaugos ir atkūrimo rekomendacijas režimą natūralioms buveinėms, kurios yra už Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ ar kitų saugomų teritorijų ribų ir skatinti jų apsaugą su žemės savininkais sudarant apsaugos sutartis	2026 m. IV ketv.	AM	ŽŪM

Ten, kur yra svarbios saugomos buveinės- jau yra įsteigtos saugomos teritorijos. O jei natūralios buveinės susiformuoja ūkinėse teritorijose, už saugomų teritorijų ribų, tai reiktų pateikti žemės savininkams rekomendacijas ir skatinti tokių vietovių apsaugą sudarant apsaugos sutartis.

7. Apibendrinant. Miškų sritį kuruojanti Aplinkos ministerija nėra vien tik aplinkos apsaugos politiką įgyvendinanti institucija, aplinkos ministrui patikėtos ir šalies ekonomikai reikšmingą ūkinę veiklą vykdančios sritys: miškų ūkio, statybos ir būsto, žiedinės ekonomikos sektoriai, žemėtvarka.

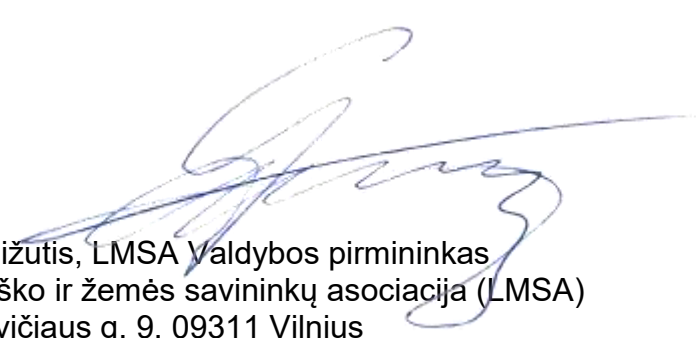
Lietuvos miškų ūkio sektorius (kartu su medienos pramone, atsinaujinančia bioenergetika ir medine statyba) kuria didelę ekonominę vertę ir įneša reikšmingą indėlį į bendrąjį vidaus produktą (BVP) bei teigiamą šalies prekybos balansą bei energetinę nepriklausomybę. Be to, Valstybės gynimo tarybai nusprendus 2026-2030 metų laikotarpiu kasmet gynybai skirti nuo 5 iki 6 procentų BVP (*kai pastaraisiais metais finansavimas siekė 2,7-3,2 % nuo BVP*), Lietuvai reikia vystyti pajamas generuojančią ekonomiką, plėtoti realias, o ne menamas, pajamas gaunančius ir mokesčiais valstybės biudžetą papildančius ekonomiškai gyvybingus verslus. Turime visomis išgalėmis skatinti reikšmingą vertę kuriančias miškų ūkio sektoriaus veiklas, pradedant nuo tolesnei vertės grandinei funkcionuoti būtinos žaliavinės medienos tiekimą užtikrinančios tvarios ir ekonomiškai gyvybingos miškininkystės.

Lieka tik apgailestauti, kad Aplinkos ministerija neįsigilino į daugelį Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacijos teiktų konstruktyvių pastabų ir konkrečių pasiūlymų XIX Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmams.

Pridedame LRV Kanceliarijos žiniai: **LMSA 2025-01-24 rastas** Nr. 02 (9 puslapiai) (pasiūlymai, į kuriuos nesulaukėme net AM komentarų- pažymėti **markeriu**)

Tikimės, kad į išsakytus argumentus ir pateiktus siūlymus bus atsižvelgta.

Pagarbiai,

dr. Algis Gaižutis, LMSA Valdybos pirmininkas
Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija (LMSA)
A. Juozapavičiaus g. 9, 09311 Vilnius
Tel. +370 5 2767590; mob. +370 687 95113

ORIGINALAS PAŠTU
NEBUS SIUNČIAMAS

Kodas 191598124 LMSA administracija: A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius Tel.: (8-5) 2767590
El.p. info@forest.lt svetainė: www.lietuvosmiskai.lt

LR Vyriausybės kanceliarijai

2025-03-07

Nr. 14

El.paštas: LRVkanceliarija@lr.lt /

2025-02-26 viešą derinimą

Kopija:

LR Aplinkos ministerijai; El.paštas: info@am.lt

LR Energetikos ministerijai, El.paštas: info@enmin.lt

DĖL LR VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL DEVYNIOLIKTOSIOS LR VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Atsiliepdami į LR Vyriausybės kanceliarijos 2025-02-26 teisės aktų projektų sistemoje paskelbtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ projektą [Nr. S-863](#) (toliau – Nutarimo projektas) ir susipažinę su 19 -sios Vyriausybės [programa](#) bei ministrų prioritetais, teikiame šiuos pasiūlymus:

1. Dėl 1.8 prioriteto „Administracinės ir biurokratinės naštos mažinimas“ 1.8.13 veiksmo papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
1.8.13.	Pagerinti sprendimų kokybę, skaidrumą ir efektyvumą statybos, teritorijų planavimo, žemės tvarkymo, miškininkystės , nekilnojamojo turto kadastro, miškų valstybės kadastro ir aplinkosaugos srityse: pakeisti teisinį reglamentavimą ir sudaryti sąlygas informuoti visuomenę elektroninėmis ryšio priemonėmis, optimizuoti valstybinių erdvių ir kitų duomenų atnaujinimą, plėsti jų trimatį turinį, didinti sąveikumą bei pakartotinį panaudojimą valstybės registruose ir informacinėse sistemose, peržiūrėti, skaitmenizuoti ir robotizuoti veiklos procesus ir vystyti elektronines paslaugas	2026 m. III ketv.	AM	

Didelė dalis biurokratizmo naštos yra susikaupę miškininkystės srities reglamentavime, o po Miškų valstybės kadastro perdavimo iš Valstybinės miškų tarnybos į Registrų centrą yra gausybė nesuderintų procesų, procedūrų bei perteklinio administracinio reguliavimo. Todėl logiška yra papildyti šį veiksmą, įjungiant miškininkystę ir Miškų valstybės kadastrą.

2. Dėl 9.1 prioriteto „Lietuvos energetikos sistemos atsparumo ir energetinio saugumo stiprinimas“ 9.1.7 veiksmo papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
9.1.7.	Padidinti elektros skirstomojo tinklo atsparumą ir greitesnį elektros tiekimo atstatymą vartotojams: pakeisti 1500 km elektros oro linijų kabeliais po žeme miškingose vietovėse ir teisės aktuose įtvirtinus sąžiningą kompensavimą miško savininkams ir vidutinės įtampos elektros tinklų 20 metrų proskynos dydį - išvalyti 4000 km proskynų miškingose vietovėse	2028 m. III ketv.	EM	AM

Šiuo metu galiojantis vidutinės įtampos elektros tinklų proskynos dydis yra 3-4 metrai (į kiekvieną trasos pusę). Jei proskynos dydis būtų padidintas dar 16-17 metrų (ki 9.1.7 veiksmo įvardintų 20 metrų), tai **reikėtų iškirsti 12 800- 13 600 ha miškų (!)** Tokio

ploto miško vertė yra **190-210,8 mln. EUR**. XIX Vyriausybės programos punkte 636 numatyta: <...>. Įvedant naujus suvaržymus privačiuose miškuose, prieš tai būtina numatyti sąžiningą kompensavimą<...> Todėl prieš tokio masto numiškinimą būtina numatyti sąžiningą kompensavimą už iš privačių savininkų paimą turta.

3. Dėl 10.1 prioriteto „Gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimas, miškų išsaugojimas ir tvarios miškininkystės vystymas bei prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas“ 10.1.6 veiksmo papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
10.1.6.	Sustiprinti miško medžių išteklių ir gamtinių vertybių apsaugai palankią miškininkystę, atliepti klimato kaitos ir biologinės įvairovės iššūkius, įgyvendinti Nacionalinio susitarimo dėl miškų nuostatas – pakeisti Miškų įstatymą ir nustatyti veiksmingesnį ir aiškesnį miškų grupių paskirstymą, numatyti sąžiningą kompensavimą miškų savininkams už dėl apribojimų patiriamus nuostolius , griežtinti miško kirtimų reguliavimą vertingiausiose saugomose teritorijose, atsisakyti pridėtinės vertės nekuriančio teisinio reguliavimo, pagerinti naujų savaiminių miškų, genetinių miško medžių išteklių apsaugą	2025 m. IV ketv.	AM	FM

Privalu užtikrinti valstybės biudžete reikiamas lėšas kompensacijoms miškų ir žemės savininkams už dėl aplinkosauginių apribojimų patiriamus nuostolius, kas yra aiškiai įvardinta XIX Vyriausybės programos 639 punkte: <...> Įvedant naujus suvaržymus privačiuose miškuose, prieš tai būtina numatyti sąžiningą kompensavimą<...>. Analogiškos nuostatos yra priimtos [Nacionalinio miškų susitarimo 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose](#) bei LR Seimo 2024-06-27 priimtos rezoliucijos „[Dėl miškų politikos](#)“ 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose:

<...> 2.1.2. Stiprinti teisingo patiriamų nuostolių kompensavimo už bendruosius suvaržymus viršijančius papildomus apribojimus sistemą tais atvejais, kai šie apribojimai mažina miško savininko ir (ar) valdytojo pajamas ir (ar) valdos rinkos vertę, ir paskirti valstybės biudžete šiai sistemai reguliarius ir adekvačius finansinius išteklius.

2.1.3. Parengti aiškius teisingo ir savalaikio atlygio ir skatinimo mechanizmus (pavyzdžiui, išpirkimą, kompensavimą, apsaugos sutartis ir kitas priemones), kai dėl viešojo intereso privačiuose miškuose yra įvedami apribojimai ar savininko iniciatyva steigama gamtinės, socialinės, kultūrinės ar dvasinės paskirties saugoma teritorija, diegiamos aplinkosauginės ir biologinės įvairovę skatinančios priemonės.<...>

Remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Konstitucinio teismo ir kitų teismų sprendimų precedentais, suvaržymai ir draudimai privačiai nuosavybei gali būti įvedami tik numčius adekvačias nuosavybės ribojimo kompensacijas. Tačiau LR Seimas, apsisprendamas dėl 2025 – 2027 m. Valstybės biudžeto, nenumatė finansavimo kompensacijoms už jau nustatytus apribojimus ūkinei veiklai ir nuosavybei, nors apribojimų mastai ir dėl to patiriami Lietuvos piliečių nuostoliai yra didžiuliai.

Šį klausimą apsvaustė ir finansavimo kompensacijoms (12 mln.EUR) skyrimui pritarė tiek XIII Seimo (2020–2024 m.) Aplinkos apsaugos komitetas tiek ir Seimo Kaimo reikalų komitetas. O po to vykusiam Seimo Biudžeto ir finansų komiteto posėdyje iš principo atsižvelgė į dviejų komitetų teigiamą išvadą dėl šio pasiūlymo, kur abu komitetai siūlė numatyti 12 mln.eur kompensacijoms, ir išvadoje Seimo Biudžeto ir finansų komitetas nusprendė siūlyti Vyriausybei atsižvelgti į komitetų pateiktus siūlymus tobulinant Valstybės 2025–2027 m. biudžeto projektą.

4. Dėl 10.1 prioriteto „Gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimas, miškų išsaugojimas ir tvarios miškininkystės vystymas bei prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas“ 10.1.8 veiksmo patikslinimo ir papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
10.1.8.	Nustatyti artimesnės gamtai miškininkystės principų įgyvendinimo reikalavimus rekomendacijas , apriboti plynuosius miško kirtimus griežtai saugomose teritorijose, apsaugoti ne tik miško plėšriuosius paukščius, bet ir kitas saugomas rūšis — pakeisti patikslinti Miško kirtimų taisyklės ir sugriežtinti kirtimų ir atkūrimo technologinius reikalavimus rekomendacijas , papildyti patikslinti kirtimų ribojimus miškuose aptinkamų saugomų rūšių radavietėse ir augavietėse	2025 m. IV ketv.	AM	

Europos Komisija, įgyvendindama ES Miškų strategiją 2030, parengė „Artimos gamtai miškininkystės gairės“ [nuoroda: <https://op.europa.eu/s/z4k0>], kurios yra rekomendacinio pobūdžio dokumentas. Dėl tolesnio jo taikymo vyksta aktyvi diskusija, tad privalomai Lietuvoje pasitvirtinti pernelyg griežtus ir dar neapčiuotus ES lygiu reikalavimus būtų netoleregiškas sprendimas.

5. Dėl 10.1 prioriteto „Gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimas, miškų išsaugojimas ir tvarios miškininkystės vystymas bei prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas“ 10.1.9 veiksmo patikslinimo ir papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
10.1.9.	Kartu su NVO, mokslininkais ir kitais socialiniais partneriais parengti Nacionalinį gamtos atkūrimo planą, numatantį natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių geros būklės atkūrimo ir palaikymo priemones sausumoje ir jūroje, kurios iki 2030 m. apimtų iki 30 proc. blogos būklės prioritetinių ES svarbos natūralių buveinių, kurių būklė nėra gera , ploto, taip pat kitas miškų, žemės ūkio, miesto ekosistemų būklę gerinančias, upių vientisumą ir apdulkintojų populiacijas didinančias atkūrimo priemones	2027 m. III ketv.	AM	EM, KAM, savivaldybės, SM, ŽŪM, FM

Pagal ES Buveinių direktyvą ir, priklausomai nuo buveinės tipo, pobūdžio ir retumo, Lietuva yra įsipareigojusi apsaugoti ne 100 proc., o tam tikrą dalį šalyje esančių natūralių buveinių: į buveinių apsaugai svarbias teritorijas (BAST) turėtų patekti 60 proc. prioritetinių ir 20 proc. kitų natūralių buveinių bendro ploto, Pagal ES Gamtos atkūrimo reglamentą siekiama pirmiausiai koncentruotis į prioritetinių blogos būklės buveinių atkūrimą iki geros būklės. Į tai Lietuvai ir reikėtų koncentruotis. Nes Europos Komisija dar nėra paskaičiavusi- kiek šios priemonės kainuos ir kiek bus skiriama lėšų iš ES biudžeto šiai ES lygmens teisei iniciatyvai įgyvendinti. Kadangi įgyvendinimui prireiks ženklų biudžeto lėšų, reikia, kad įsijungtų į dalyvaujančias institucijas ir Finansų ministerija.

6. Dėl 10.1 prioriteto „Gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimas, miškų išsaugojimas ir tvarios miškininkystės vystymas bei prisitaikymas prie klimato kaitos ir jos švelninimas“ 10.1.10 veiksmo patikslinimo ir papildymo:

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Įvykdymo data	Atsakingas vykdytojas	Dalyvaujančios institucijos
10.1.10.	Įteisinti specialų Parengti apsaugos ir atkūrimo rekomendacijas režimą natūralioms buveinėms, kurios yra už Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ ar kitų saugomų teritorijų ribų ir skatinti jų apsaugą su žemės savininkais sudarant apsaugos sutartis	2026 m. IV ketv.	AM	ŽŪM

Ten, kur yra svarbios saugomos buveinės- jau yra įsteigtos saugomos teritorijos. O jei natūralios buveinės susiformuoja ūkinėse teritorijose, už saugomų teritorijų ribų, tai reiktų pateikti žemės savininkams rekomendacijas ir skatinti tokių vietovių apsaugą sudarant apsaugos sutartis.

7. Apibendrinant. Miškų sritį kuruojanti Aplinkos ministerija nėra vien tik aplinkos apsaugos politiką įgyvendinanti institucija, aplinkos ministrui patikėtos ir šalies ekonomikai reikšminga ūkinę veiklą vykdančios sritys: miškų ūkio, statybos ir būsto, žiedinės ekonomikos sektoriai, žemėtvarka.

Lietuvos miškų ūkio sektorius (kartu su medienos pramone, atsinaujinančia bioenergetika ir medine statyba) kuria didelę ekonominę vertę ir įneša reikšmingą indėlį į bendrąjį vidaus produktą (BVP) bei teigiamą šalies prekybos balansą bei energetinę nepriklausomybę. Be to, Valstybės gynimo tarybai nusprendus 2026-2030 metų laikotarpiu kasmet gynybai skirti nuo 5 iki 6 procentų BVP (*kai pastaraisiais metais finansavimas siekė 2,7-3,2 % nuo BVP*), Lietuvai reikia vystyti pajamas generuojančią ekonomiką, plėtoti realias, o ne menamas, pajamas gaunančius ir mokesčiais valstybės biudžetą papildančius ekonomiškai gyvybingus verslus. Turime visomis išgalėmis skatinti reikšmingą vertę kuriančias miškų ūkio sektoriaus veiklas, pradedant nuo tolesnei vertės grandinei funkcionuoti būtinos žaliavinės medienos tiekimą užtikrinančios tvarios ir ekonomiškai gyvybingos miškininkystės.

Lieka tik apgailestauti, kad Aplinkos ministerija neįsigilino į daugelį Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacijos teiktų konstruktyvių pastabų ir konkrečių pasiūlymų XIX Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmams.

Pridedame LRV Kanceliarijos žiniai: **LMSA 2025-01-24 rastas** Nr. 02 (9 puslapiai) (pasiūlymai, į kuriuos nesulaukėme net AM komentarų- pažymėti **markeriu**)

Tikimės, kad į išsakytus argumentus ir pateiktus siūlymus bus atsižvelgta.

Pagarbiai,

dr. Algis Gaižutis, LMSA Valdybos pirmininkas
Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija (LMSA)
A. Juozapavičiaus g. 9, 09311 Vilnius
Tel. +370 5 2767590; mob. +370 687 95113

ORIGINALAS PAŠTU
NEBUS SIUNČIAMAS

Kodas 191598124 LMSA administracija: A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius Tel./faks.: (8-5) 2767590 El.p. info@forest.lt
svetainė: www.lietuvsomiskai.lt

LR Aplinkos ministerijai

2025-01-24

Nr. 02

El.paštas: info@am.lt /
pasiulymai@am.lt

2025-01-17 viešą kvietimą

PASIŪLYMAI RENGIANČIŲ 19-SIOS LR VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO VEIKSMUS

Atsiliepdami į LR Aplinkos ministerijos 2025-01-17 [kvietimą](#) aktyviai dalyvauti rengiant XIX Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano veiksmus ir susipažinę su 19 -sios Vyriausybės [programa](#) bei aplinkos ministro **Povilo Poderskio** keturiais prioritetais, teikiame šiuos pasiūlymus:

1. Dėl aplinkos ministro prioritetų patikslinimo/papildymo.

Aplinkos ministerija nėra vien tik aplinkos apsaugos politiką įgyvendinanti institucija, aplinkos ministrui patikėtos ir šalies ekonomikai reikšmingą ūkinę veiklą vykdančios sritys: miškų ūkio, statybos ir būsto, žiedinės ekonomikos sektoriai, žemėtvarka.

Lietuvos miškų ūkio sektorius (kartu su medienos pramone, atsinaujinančia bioenergetika ir medine statyba) kuria didelę ekonominę vertę ir įneša reikšmingą indėlį į bendrąjį vidaus produktą (BVP) bei teigiamą šalies prekybos balansą bei energetinę nepriklausomybę. Be to, Valstybės gynimo tarybai [nusprendus](#) 2026-2030 metų laikotarpiu kasmet gynybai skirti nuo 5 iki 6 procentų BVP (*kai pastaraisiais metais finansavimas siekė 2,7-3,2 % nuo BVP*), Lietuvai reikia vystyti pajamas generuojančią ekonomiką, plėtoti realias, o ne menamas, pajamas gaunančius ir mokesčiais valstybės biudžetą papildančius ekonomiškai gyvybingus verslus. Turime visomis išgalėmis skatinti reikšmingą vertę kuriančias miškų ūkio sektoriaus veiklas, pradedant nuo tolesnei vertės grandinei funkcionuoti būtinos žaliavinės medienos tiekimą užtikrinančios tvarios ir ekonomiškai gyvybingos miškininkystės.

Nėra aptarta, kokie prioritetai ir kokios su tuo susijusios veiklos numatomos 2027 m. Lietuvai pirmininkaujant ES Tarybai. O juk net dviejų kandidatų į ministrus šalies Prezidentas [nepatvirtino būtent dėl to](#), kad šie negalėjo atsakyti į keltus klausimus dėl Lietuvos pirmininkavimo Europos Tarybai prioritetų.

Pasigendame ir dar vieno esminio ministro įsipareigojimo- **užtikrinti valstybės biudžetą reikiamas lėšas kompensacijoms miškų ir žemės savininkams už dėl aplinkosauginių apribojimų patiriamus nuostolius**, kuris yra aiškiai įvardintas XIX Vyriausybės programos 639 punkte: <...> *Įvedant naujus suvaržymus privačiuose miškuose, prieš tai būtina numatyti sąžiningą kompensavimą<...>*. Analogiškos nuostatos yra priimtose [Nacionalinio miškų susitarimo](#) 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose bei LR Seimo 2024-06-27 priimtose rezoliucijos „[Dėl miškų politikos](#)“ 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose:

<...> 2.1.2. *Stiprinti teisingo patiriamų nuostolių kompensavimo už bendruosius suvaržymus viršijančius papildomus apribojimus sistemą tais atvejais, kai šie apribojimai mažina miško savininko ir (ar) valdytojo pajamas ir (ar) valdos rinkos vertę, ir paskirti valstybės biudžetą šiai sistemai reguliarius ir adekvačius finansinius išteklius.*

2.1.3. *Parengti aiškius teisingo ir savalaikio atlygio ir skatinimo mechanizmus (pavyzdžiui, išpirkimą, kompensavimą, apsaugos sutartis ir kitas priemones), kai dėl viešojo intereso privačiuose miškuose yra įvedami apribojimai ar savininko iniciatyva steigama gamtinės,*

socialinės, kultūrinės ar dvasinės paskirties saugoma teritorija, diegiamos aplinkosauginės ir biologinę įvairovę skatinančios priemonės.<...>

Remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Konstitucinio teismo ir kitų teismų sprendimų precedentais, suvaržymai ir draudimai privačiai nuosavybei gali būti įvedami tik numčius adekvačias nuosavybės ribojimo kompensacijas. Tačiau LR Seimas, apsispręsdamas dėl 2025 – 2027 m. Valstybės biudžeto, nenumatė finansavimo kompensacijoms už jau nustatytus apribojimus ūkinei veiklai ir nuosavybei, nors apribojimų mastai ir dėl to patiriami Lietuvos piliečių nuostoliai yra didžiuliai.

Šį klausimą apsvairstė ir finansavimo kompensacijoms (12 mln.EUR) skyrimui pritarė tiek XIII Seimo (2020–2024 m.) Aplinkos apsaugos komitetas tiek ir Seimo Kaimo reikalų komitetas. O po to vykusiam Seimo Biudžeto ir finansų komiteto posėdyje iš principo atsižvelgė į dviejų komitetų teigiamą išvadą dėl šio pasiūlymo, kur abu komitetai siūlė numatyti 12 mln.eur kompensacijoms, ir išvadoje Seimo Biudžeto ir finansų komitetas nusprendė siūlyti Vyriausybei atsižvelgti į komitetų pateiktus siūlymus tobulinant Valstybės 2025–2027 m. biudžeto projektą. Nuorodos:

- LRS Biudžeto ir finansų komiteto 2024-11-13 posėdžio [išvada](#).
- Apie LRS Biudžeto ir finansų komiteto 2024-11-13 posėdį [pranešimas](#).
- Nuoroda į Seimo AAK ir KRK posėdžius 2024-10-23, kur buvo pritarta LMSA siūlymams dėl lėšų numatymo Valstybės biudžete [\[nuoroda\]](#).

Pagal galiojančius teisės aktus, kompensacijos miško savininkams už aplinkosauginius apribojimus turi būti išmokamos LR Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka tiek dėl apribojimų, nustatomų LT Saugomų teritorijų įstatymu, tiek ir pagal LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymą. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas Nr. I-301 (nauja redakcija) Seimo [priimtas](#) 2023-12-14, įsigaliojo 2024 m. liepos 1 d. Tačiau Aplinkos ministerija [iki šiol neatnaujinio](#) ir Vyriausybei nepateikė tvirtinti (nors tą Seimas [įpareigojo](#) atlikti iki 2024 m. birželio 30 d.) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1578 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. vasario 12 d. nutarimo Nr. 146 redakcija) patvirtinto „*Kompensacijų privataus miško savininkams už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos*“ aprašo.

Todėl **siūlytume:**

- 1.1. į ministro prioritetus įtraukti **ekonominę vertę kuriančių sričių stiprinimo ir tvaraus vystymo bei jų ekonominio gyvybingumo užtikrinimo** sritį. O **detalizuoti šį prioritetą** per vertės nekuriančio perteklinio biurokratizmo naikinimą, mokslu ir praktika nepagrįstų reikalavimų atsisakymą ir nacionalinių reguliacinių ribojimų/draudimų teisės aktuose sumažinimą iki ES reglamentais reikalaujamo lygio.
- 1.2. į ministro prioritetus įtraukti ir įvardinti su tuo siejamas veiklas **2027 m. Lietuvai pirmininkaujant ES Tarybai**.
- 1.3. **užtikrinti valstybės biudžete reikiamas lėšas kompensacijoms** miškų ir žemės savininkams už dėl aplinkosauginių apribojimų patiriamus nuostolius,
- 1.4. atnaujinti ir patvirtinti **“Kompensacijų privataus miško savininkams už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos” aprašą**

2. PRIORITETAS: Klimato kaitos valdymas ir gamtos apsauga

Klimato kaitos valdymas. Po to, jai naujai prisiekęs 47-sis Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) prezidentas D. Trumpas pasirašė vykdomąjį įsaką, nurodantį antrai didžiausiai šiltnamio efektą sukeliančių dujų – anglies dioksido (CO₂) – teršėjai (po Kinijos)- JAV dar kartą pasitraukti iš 2015 m. Paryžiaus susitarimo dėl klimato kaitos – daug daugiau

dėmesio Lietuvoje derėtų skirti veikloms, nukreiptoms prisitaikyti prie klimato pokyčių sukeltamų pasekmių ir švelninti jos padarinius, todėl **siūlome**:

2.1. **Diegti prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos pasekmių švelninimo priemones:**

- 2.1.1. **Skatinti naujų miškų įveisimą privačioje ne miško žemėje** keičiant įstatyminę bazę taip, kad sumažinti biurokratinę proceso naštą ir kaštus. **Padidinti miško veisimą bei savaiminių miškų registravimą skatinančių priemonių patrauklumą (siekiant padidinti miškingumą);**
- 2.1.2. **Leisti privatiems savininkams įsigyti žemę iš valstybės laisvos žemės fondo miškų įveisimui, pirmenybę teikiant besiribojančių miško valdų savininkams;**
- 2.1.3. **Sudaryti sąlygas privatiems savininkams įsigyti ne konkurso tvarka nedidelius (iki 3 ha) įsiterpusius ar susisiekančius miško žemės sklypelius, įveiklinant juos ir užtikrinant priežiūrą;**
- 2.1.4. **Supaprastinti ir atpiginti pagrindinės žemės sklypo paskirties keitimo į miškų ūkio procedūras;**
- 2.1.5. **Užtikrinti pakankamą Valstybinių miškų urėdijos (VMU) medelynuose užauginamų įperkamų sodmenų kiekį ir įvairovę. Nesant tokios galimybės - supaprastinti miško sodmenų įvežimo iš kaimyninių valstybių tvarką. Pradėti remti privačių miško sodmenų medelynų plėtrą;**
- 2.1.6. **Supaprastinti dėl klimato kaitos vis blogėjančios miškų sanitarinės būklės gerinimo būdus, priemones bei jų naudojimo administracinę naštą. Tobulinti stichinės nelaimės miškuose paskelbimo ir įgyvendinimo tvarkas.**

Gamtos apsauga. Nemažai kalbama apie biologinės įvairovės išsaugojimą, bet Lietuva neturi ir (matomai) net neplanuoja pasirengti biologinės įvairovės išsaugojimo strategijos (ką pvz. turi Vokietija su 64 tikslais ir jų rodikliais, ypatingą dėmesį skiriant įgyvendinimui: iki 2027 m. numatyta ~ 250 konkrečių priemonių su paskirtais ištekliais.).

Formaliai Lietuva biologinės įvairovės išsaugojimo srityje irgi palaiko svarbias tarptautines iniciatyvas, yra prisijungusi prie JT Biologinės įvairovės konvencijos, ratifikavusi eilę tarptautinių susitarimų ir konvencijų, kurių nuostatas yra perkėlus į savo nacionalinius teisės aktus. Džiaugiamasi, kad 2015 m. Lietuvoje buvo priimtas Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015–2020 metų veiksmų planas, kuriame nurodyta, kad biologinės įvairovės išsaugojimo strateginis tikslas yra sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, ekosistemų ir jų teikiamų paslaugų kokybės blogėjimą, kur įmanoma, jas atkurti. Vėlesniais metais entuziastingai imtasi įgyvendinti ES Žaliojo susitarimo nuostatas ir kitą vadinamąją „žaliąją darbotvarkę“, tačiau ir toliau orientuojamasi į naujus „kvadratinis kilometrus“ teritorijų, naujus veiklos ribojimus, o ne esamų saugomų teritorijų optimizavimą ir aktyvius veiksmus saugant nykstančias rūšis ar užtikrinant joms palankią aplinką.

Pažymėtina - kai neturime konkrečios Lietuvos biologinės įvairovės išsaugojimo strategijos, t.y. kai nenusistatyti aiškūs prioritetai: ką saugoti svarbiausia (ir kad tai reikia daryti pirmiausiai), išeina, kad bandoma saugoti viską iš karto... Viskam iš karto reikiamų lėšų, specialistų ir kitų resursų nėra ir vargu ar kada turėsime ateityje... Tada aplinkosauginės institucijos renkasi vieną kelią- steigti kuo didesnėse teritorijose ir kuo daugiau taip vadinamų saugomų teritorijų, jose „prevenciškai“ kurti formalius ir kuo griežtesnius apribojimus ūkinei veiklai.

Lyg ir yra suprantama, kad aplinkosauga negali būti sėkmingai įgyvendinama, jei į tai sąmoningai neįsitraukia (*arba net nėra informuojami*) miškų ir žemės savininkai, Akivaizdu, kad aiški, tinkama ir sąžiningai atlyginama natūralių buveinių apsaugos - būklės gerinimo sistema paskatintų žemių ir miškų savininkus imtis priemonių, kurios leistų pasiekti nustatytus geros būklės kriterijus. Tačiau, kadangi lėšų kompensuoti žemės savininkams už dėl apribojimų patiriamus nuostolius nesugebama užsitikrinti - kuriami įvairiausi pretekstai šio konstituciškai įtvirtinto įpareigojimo privačiai nuosavybei nevykdyti.

Jei randama kažkokių tai lėšų, tuomet kai kur yra įgyvendinami ir atskiri projektai - taip vadinamų apsaugos priemonių taikymui, bet tik tam, kam gaunamas projektinis

finansavimas. Na ir geriausiu atveju kai kur dar vykdomi daugiau ar mažiau nuoseklūs ir išsamūs stebėjimai ar tyrimai (*vėlgi priklausomai nuo tam skirtų lėšų kiekio ir turimų specialistų skaičiaus*) vertinant kas vyksta su saugomomis rūšimis tose teritorijose. Nors tų saugomų rūšių būklė nebūtinai gerėja, faktai rodo, kad neretai ji net pablogėja (*pvz. kaip buvo su vienu pelkinės uolaskėlės išsaugojimo projektu...*). Ko kito galima tikėtis, kai net, pavyzdžiui, teisėkūros poveikio biologinei įvairovei kiekybinio (ex ante) [vertinimo metodikoje](#) labiau koncentruojamasi į natūralių buveinių užimamą plotą, o ne į jose saugomų gamtinių vertybių būklę. Tuo tarpu reikėtų keisti rezultatų neduodančią ribojimų bei draudimų praktiką į skatinimo priemones, padedančias išsaugoti ir gausinti saugomas gamtines vertybes. Tas, beje, numatyta XIX Vyriausybės programos 636 punkte: „*Sukursime ilgalaikes finansines priemones, kurios skatintų ir užtikrintų buveinių atkūrimą ir nuolatinę priežiūrą*“. Tuo tikslu jau 2023 metais Aplinkos ministerijos užsakymu atlikta išsami [mokslinė studija](#) „*Rekomendacijų dėl pajamų negeneruojančių miško ekosistemų paslaugų finansavimo modelio parengimas*“.

Tiek LR Saugomų teritorijų įstatymas, tiek ES aplinkosaugos teisės aktai numato, kad nustatant aplinkosauginius apribojimus, būtina nustatyti gamtos vertybių reikšmingumą, atlikti ekonominį vertinimą, numatyti reikalingos nutraukti veiklos (jeigu tai būtina) kompensavimo, žemės išpirkimo, pažeistų teritorijų atkūrimo išlaidas ir lėšų, reikalingų nurodytoms teritorijoms nustatyti, joms saugoti ir tvarkyti, finansavimo šaltinius [ST] 27 str. 4 dalies 6 punktas ir [ST] 24 str. 4 dalies 3 punktas].

Pažymėtina, kad Vyriausybės programoje miškų ūkio sektoriui numatytų nuostatų įgyvendinimui reikės ženklų papildomų valstybės biudžeto lėšų, arba planuojami ribojimai ženkliai mažins galimas pajamas (punktai 636, 637, 638, 639, 641, 644, 645, 647 ir 648), tai aiškūs tvaraus finansavimo šaltiniai yra būtini šio svarbaus sektoriaus gyvybingumui ir stabilumui užtikrinti.

Dar praėjusiais metais AM Gamtos apsaugos politikos grupės specialistai pradėjo rengti ir derinti priemonę darbinio pavadinimu „Gamtotvarkos priemonių skatinamas miškuose europinėse buveinėse“. Siekis- numatyti galimybę ūkininkavimui įgyvendinant gamtotvarką privačiuose miškuose esančiose buveinėse, sudarant sąlygas jų gamtinių vertybių būklės gerinimui. Kalbėta, kad ministerija tam turi ir lėšų. Asociacijos paskirti specialistai dalyvavo tos priemonės aprašo projekto aptarime, praktinio įgyvendinimo vertinimuose. Tačiau politinio ciklo kaita pristabdė šią ministerijos iniciatyvą, pastaruosius keletą mėnesių naujienų apie darbų pažangą negirdėti. Būtų gerai neužmiršti ir užbaigti pradėtus darbus, kadangi tuo betarpiškai būtų įgyvendintos XIX Vyriausybės programos punktų 636, 695, 697, 698, 699 nuostatos.

Lietuva yra mišriųjų miškų gamtinėje zonoje, pagal ES taikomą biogeografinį rajonavimą esame borealinio (šiaurinio) biogeografinio regiono pietiniame pakraštyje. Tas įneša savą specifiką į miškuose vykstančių procesų ypatumus, į kuriuos būtina atsižvelgti apibrėžiant bei formuojant teisinį reguliavimą. Teisiškai įtvirtintas mokslškai pagrįstas tokių sąvokų sąvokų, kaip gamtai artimos miškininkystės, tausojančios miškininkystės, griežto saugojimo, pirmųjų miškų, natūralių miškų turinys gali tapti pagrindu sprendžiant apie praktinį jų taikymo mastą bei santykį su šiuo metu vykdomomis miškininkystės praktikomis.

Svarbu ir tai, kad Seimo patvirtintoje LR teritorijos bendrojo plano (LRBP) koncepcijoje numatytas svarbus įpareigojimas (I skirsnis, 211 punktas): optimizuoti esamą saugomų teritorijų sistemą.

Remiantis aukščiau išdėstytais argumentais **siūlome**:

2.2. Parengti „Lietuvos biologinės įvairovės išsaugojimo strategiją 2030“(su konkrečiais tikslais, rodikliais jiems pasiekti ir priemonėmis su numatytomis tam lėšomis)

2.3. Optimizuoti esamą saugomų teritorijų sistemą, apskaitant visas teritorijas, kuriose taikomi draudimai ir ribojimai dėl gamtinių, kraštovaizdžio ir kultūrinių vertybių apsaugos; atsisakant saugomų teritorijų statuso teritorijoms, kuriose nėra mokslškai pagrįstų reikšmingų saugomų vertybių; keisti rezultatų neduodančią ribojimų bei draudimų praktiką į tvaraus ūkininkavimo skatinimo priemones, padedančias išsaugoti saugomas vertybes.

- 2.4. Atlikus išsamią miškų ūkio sektoriaus finansinių srautų analizę bei įvertinus taikomų priemonių įtaką pajamoms ir sąnaudoms, **numatyti ir patvirtinti tvarius apsaugos ir kompensacijų finansavimo šaltinius;**
- 2.5. Parengti bendrą dėl įvedamų ribojamų **miško savininkų patiriamų ekonominius nuostolių įvertinimo metodiką**, kuri apimtų visus patiriamus nuostolius;
- 2.6. **Patvirtinti privačių saugomų teritorijų atrankos metodiką**, pradėti vykdyti jų atranką bei sukurti pagalbos mechanizmus (ne vien finansinius);
- 2.7. Remiantis atliktų tyrimų **rekomendacijomis**, **sukurti savanoriškos aplinkos apsaugos ir biovairovės skatinimo privačiuose miškuose finansavimo programą;**
- 2.8. **Sukurti pajamų iš miško nemedieninių paslaugų modelį (apimant privačių miško plotų nuomą nemedieninėms veikloms, ekoturizmui miškuose vystyti, sutartų kraštovaizdžio paslaugų teikimą greta miškų įsikūrusioms bendruomenėms ir asmenims, įmokas už CO2 sekvestraciją ir pan.) ir sudaryti teises ir finansines sąlygas diegti ir plėtoti šį modelį;**
- 2.9. Peržiūrėti teisinį reglamentavimą **siekiant užtikrinti, kad miško ir žemės savininkai būtų iš anksto savalaikiai informuojami apie jų valdose numatomų naujų saugomų teritorijų steigimą (nustatymą) ar esamų režimo pakeitimus** (įskaitant PAST, BAST ir specialiąsias žemės naudojimo sąlygas).
- 2.10. **Supaprastinti tvarką ir suteikti miško savininkams pilnas prieigas prie Saugomų rūšių informavimo sistemos (SRIS)**, kad jie, turėdami tikrą informaciją apie jų valdose esančias retas gyvūnų bei augalų rūšis, galėtų užtikrinti deramą apsaugą bei tinkamai organizuoti miško ūkinę veiklą;
- 2.11. **Parengti ir patvirtinti moksliškai pagrįstus gamtai artimos miškininkystės, tausojančios miškininkystės, griežto saugojimo, pirmųjų miškų, natūralių miškų, atkuriamųjų kirtimų, plynų kirtimų savokų apibrėžimus ir jų turinio išaiškinimus**, atsižvelgiant į borealinio regiono miškų specifiką.

Miškų išsaugojimas ir tvarios miškininkystės vystymas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gegužės 23 d. [nutarimu Nr. 569 patvirtintos](#) „Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012–2020 metų programos“ galiojimas baigėsi. Nuo tol Lietuva neturi strateginio lygmens dokumento, nubrėžiančio tolesnes šalies miškų ūkio sektoriaus plėtros kryptis ir prioritetus. Yra nemažas įdirbis tokio strateginio dokumento atnaujinimui taip ir neužbaigto [Nacionalinio miškų susitarimo](#) dokumentuose, įskaitant Viziją, Pamatinį tikslą ir 6 tematinis susitarimus bei LR Seimo 2024-06-27 priimtoje rezoliucijoje „[Dėl miškų politikos](#)“. Kol nėra strategijos, nėra aiškumo dėl tolesnių šalies miškų ūkio sektoriaus plėtros krypčių ir svarbiausių prioritetų... Todėl būtina vadovautis [XIX Vyriausybės programos](#) 638 punktu: „*Sukursime ir įteisinsime Lietuvos miškų strategiją, įgyvendinsime Nacionaliniame susitarime dėl miškų sutartus įsipareigojimus. Formuosime miškų politiką, grindžiamą Europos už miškus atsakingų ministrų Forest Europe procese patvirtintais darnaus miškų tvarkymo principais ir jais paremtu daugiatiksliu, gamtai artimu miškininkavimo modeliu formuojant daugiafunkcinius miškus. Diegsime inovatyvias ir adaptyvias tausojančios miškininkystės, įskaitant artimas gamtai, praktikas bei miško tvarkymo technologijų paiešką ir diegimą, moksliškai pagrįstą laukinės gyvūnijos populiacijų miškuose apsaugą ir sureguliaciją.*“

LR Strateginio valdymo [įstatyme](#) (3 str. 27 d.) numatyta, kad miškams, kaip valstybės veiklos sričiai, rengiamos nacionalinės plėtros programos. Vadovaujantis valdymo principais, tik turint strateginį dokumentą dėl miškų ūkio sektoriaus plėtros, ir jo pagrindužinant valstybės politikos kuriojamoje srityje tikslus bei aiškias ilgalaikės miškų politikos kryptis, yra suteikiamas tvirtas pagrindas (kaip [numato](#) LR Teisėkūros pagrindų įstatymas, 3 str. 4 d.) tinkamiems sprendimams priimti dėl šį sektorių reguliuojančių teisės aktų, pirmiausiai- LT Miškų įstatymo (nauja redakcija). **Tad reikia pirmiau pasitvirtinti Strategiją, o po to, jos pagrindu – Miškų įstatymą.**

Remiantis aukščiau išdėstytais argumentais **siūlome** numatyti veiklas:

- 2.12. Parengti ir priimti Vyriausybės tvirtinamą **Strateginį miškų ūkio sektoriaus plėtros politikos dokumentą**, kuriame suplanuotos ilgalaikės subalansuotos miškų politikos kryptys ir priemonės iki 2050 metų (2025 m. II ketv. – 2025 m. III ketv.)
- 2.13. Parengti ir priimti **Miškų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą**, įgyvendinantį Vyriausybės patvirtinto Strateginio miškų ūkio sektoriaus plėtros politikos dokumento nuostatas (2025 m. III ketv. – 2025 m. IV ketv.)

3. PRIORITETAS: Kokybiškas ir prieinamas būstas bei jo aplinka. <i>Erdviniai duomenys.</i>
--

Kokybiškas ir prieinamas būstas. Visuomenėje egzistuoja [didelis poreikis](#) laisvalaikio praleidimui miško apsuptyje. Ne vien trumpam apsilankymui, pasivaikčiojimams, tačiau ir ilgesniam pabuvimui gamtos apsuptyje, kam reikalinga atitinkama apgyvendinimo infrastruktūra, statiniai. Tuo tarpu net savo miške palapinę pasistatęs ne oficialiai įteisintoje stovyklavietėje miško savininkas, atvykęs praleisti laisvalaikio su šeima, aplinkosaugininkų gali būti baudžiamas už tokį „pažeidimą“.

Pagal galiojantį reglamentavimą, bet kokia statyba miško žemėje yra uždrausta, o pakeisti paskirtį yra sunkiau, nei gauti antrą pilietybę- tik išimtiniais atvejais. Net gamtos turizmu užsiimantys entuziastai, norintys teikti apgyvendinimo miške paslaugas ir sumanę įsirengti namelius medžiuose, yra palikti neapibrėžtume- ar toks statinys kontroliuojančių pareigūnų bus traktuojamas kaip kilnojamas (tada įsirengti leidžiama), ar - kaip stacionarus- tada negalima ir baudžiama

Žymus architektas ir visuomenės veikėjas Algirdas Kaušpėdas [įsitikinęs](#) - lietuviams reikia leisti kurtis miškuose, kokybiškam būstui reikalinga kokybiška vieta, o į žmogų pradėti žiūrėti kaip į kūrėją, ne kaip į nusikaltėlį.

Tokiai kryptčiai - dėl rekreacinės infrastruktūros miškuose vystymo skatinimo ir dalies miškų atvėrimo nedidelių rekreacinių miško namelių statybai- pritarta [Nacionalinio miškų susitarimo](#) dokumentuose ir LR Seimo rezoliucijoje „[Dėl miškų politikos](#)“. (2.1.7. ir 2.1.9. punktuose). Aplinkos ministerijos užsakymu 2023 m. parengta [mokslinė studija](#) „REKOMENDACIJŲ DĖL NEMEDIENINIŲ PAJAMŲ IŠ MIŠKO EKONOMINIO MODELIO PARENGIMAS“, o 2024 m. yra atlikta kita [išsami studija](#) „REKOMENDACIJŲ DĖL REKREACINIAMS MIŠKAMS TAIKOMO MIŠKININKAVIMO MODELIO PARENGIMAS“. Abejose studijose argumentuotai pagrindžiami siūlomi sprendimai.

Gyvenamųjų vietovių aplinka. Ne mažiau svarbi ir daug atgarsio visuomenėje sulaukianti sritis - miškų naudojimas šalia gyvenamųjų vietovių. [Nacionalinio miškų susitarimo](#) dokumentuose ir LR Seimo rezoliucijoje „[Dėl miškų politikos](#)“. (2.2.1. ir 2.3. punktuose) įtvirtinta, kad reikia parengti ir įdiegti miško kraštovaizdžio apsaugos sutarčių su bendruomenėmis mechanizmą, t.y. nustatyti tvarką, kaip oficialiai registruota bendruomenė, suinteresuoti asmenys galėtų įtakoti miškų ūkinės veikos projektavimą, susisiekti su miško savininkais, kurių miškuose nori vykdyti savo bendruomenės interesus tenkinančią veiklą arba tartis dėl tam tikros veiklos nevykdymo (pvz., nekirtimo plynai) ir susitarti išpirkti mišką ar kompensuoti savininko prarandamą vertę. Papildomas naudojimasis privačių miškų teikiamais ištekliais ir ekosisteminėmis paslaugomis galimas pasiekus susitarimą su konkrečiu miško savininku dėl konkrečių atvejų.

Lietuvoje nėra konkretaus mechanizmo, kuris reglamentuotų šią praktiką ir ji kol kas nėra plačiai taikoma. Sudaromos pavienės savanoriškos sutartys dėl kraštovaizdžio apsaugos tarp vietos bendruomenių, suinteresuotų asmenų ir miško savininkų. Čia galima būtų pritaikyti Suomijos praktiką – parengiant standartinius sutarčių šablonus ir nustatant aiškų mechanizmą, kuriuo vadovaujantis būtų galima derinti žemės savininko ir kitų, norinčių kraštovaizdžio rekreacinių vertybių teritorijoje, asmenų ar vietos bendruomenių interesus. Remiantis aukščiau išdėstytais argumentais **siūlome** numatyti veiklas:

- 3.1. **Skatinti rekreacinės miško infrastruktūros plėtrą privačiuose miškuose, įskaitant galimybę miškuose statyti trobeles (remiantis dalies miškų atvėrimo nedidelių trobelių statybai studijų rezultatais);**
- 3.2. **Parengti ir įdiegti miško kraštovaizdžio apsaugos sutarčių su suinteresuotomis bendruomenėmis mechanizmą.**

Erdviniai duomenys. Po to, kaip Registrų centrui buvo iš Valstybinės miškų tarnybos perduotas Miškų valstybinis kadastras, kyla daug klausimų dėl erdvinų duomenų netinkamo tvarkymo. Ar vėl VMI klaidingai skaičiuos mokesį už miško žemę šimtams tūkstančių sklypų remdamiesi netiksliais NTR duomenimis?

Problema, kylanti dėl žemės mokesčio skaičiavimo. VĮ Registrų centras valdo tiek Nekilnojamo turto registrą, tiek ir Miškų kadastrą. Atrodytų, kad neturėtų kilti didelių problemų apjungti duomenis, bet kadastrų valdytojas savo iniciatyva to nesiima ir biurokratinę bei finansinę to veiksmo naštą perkelia žemės sklypo savininkui. Našta nemenka: tam, kad suvienodinti miško žemės plotą Nekilnojamo turto registre su Miškų kadastru privalomai rengtina nauja žemės sklypo byla, derinama ir registruojama Registrų centre. Bylą parengti gali tik matininkai ir ta paslauga savininkui kainuoja nuo **200-250 eur**. Plius keliolika eurų už duomenų registravimą Registrų centre. Kitaip tariant: tam, kad skaičius iš vieno Registrų centro stalčiaus būtų perkeltas į kitą Registrų centro stalčių, žemės sklypo savininkas turi įdėti nemažai papildomų pastangų ir dar susimokėti (įskaitant ir tam pačiam Registrų centrui). Kitu atveju jam bus paskaičiuotas neadekvatus žemės mokestis. Pažymėtina, kad naudmenų tikslinimas įmanomas tik tiems žemės sklypams, kuriems atlikti kadastriniai matavimai. Jeigu ne, tektų tokius atlikti, kas kainuoja nuo **300 eur** (iki 2ha, po to plius **60-100 eur** už kiekvieną papildomą ha).

Remiantis aukščiau išdėstytais argumentais **siūlome** numatyti veiklas:

- 3.3. **Užtikrinti Nekilnojamo turto registro ir Miškų valstybinio kadastro duomenų tarpusavio suderinamumą ir nemokamą atnaujinimą**, kad dėl netikslios informacijos miško savininkai nebūtų apmokestinami jiems nepriklausančiais žemės mokesčiais.
- 3.4. **Užtikrinti visų Aplinkos ministerijos kuruojamų valstybės informacinių sistemų ir erdvinų duomenų rinkinių tarpusavio suderinamumą, skaidrumą, informacijos patikimumą bei prieinamumą.**

Problema dėl miškotvarkos projektų/leidimų miškui kirsti. Apmaudu, kad situacija dėl miško valdų ribų - esančių natūroje ir esančių Registrų centro (RC) duomenų bazėje - neatitiktimo ir šio klausimo sprendimas darosi yra labai komplikotas, brangiai kainuojantis ir trunka nemažai laiko. RC turima valdų duomenų bazė labai nekokybiška. Tai pasekmė labai nekokybiško atskirų matininkų darbo žemės reformos metu (pavyzdžiui, 1992 - 1995 metais atstatant nuosavybę matininkai turėjo net 7% leistiną ploto paklaidą) ir pasitaikančių klaidų bei sisteminių netikslumų RC darbuotojams perkeltant į skaitmeninį formatą žemės sklypų ribas. Nereta situacija, kuomet valdos ribų ilgiai kadastrė ženkliai neatitinka dokumentuose (valdos plane) nurodytų ilgių, ploto. Tuo tarpu Valstybinė miškų tarnyba (VMT) derindami miškotvarkos projektus, remiasi tik RC duombaze, nepaisant to, ar teisingi, ar klaidingi yra faktiniai duomenys. RC įpareigoja savininkus daryti visais atvejais kadastrinius matavimus, net ir tada, kai tenka taisyti valstybinių institucijų žemės reformos eigoje pridarytą darbo broką ar pačių RC darbuotojų klaidas. Kai žemės sklypo plane ir natūroje ribos yra teisingos, o klaidų neišvengta perkeltant duomenis į RC duomenų bazę, galima būtų vadovautis miškininko specialisto GPS prietaisų pagalba nustatytomis ir pateiktomis bei VMT pareigūno patikrintomis ir patvirtintomis natūroje esančių valdos kampų taškų koordinatėmis.

Remiantis aukščiau išdėstytais argumentais **siūlome** numatyti veiklas:

- 3.5. **Parengti ir priimti sprendimus dėl Registrų centro duomenų bazės kokybės užtikrinimo ir neteisingai išbraižytų žemės sklypų ribų koregavimo** (kuomet Registrų centro duomenų bazėje užneštos žemės sklypo ribos neatitinka žemės

sklypo plano ir natūroje esančių ribų), **neperkeliant dėl to kylančios administracinės naštos ir kaštų ant žemės savininkų pečių.**

4. PRIORITETAS: Aplinkos sistemos debiurokratizacija ir skaidrinimas.

Labai svarbus ir sveikinantys siekis yra daugiau skaidrumo ir mažiau biurokratizmo aplinkos sistemoje. Priminsime, kad Nacionalinio miškų susitarimo ir Seimo patvirtintos rezoliucijos „Dėl miškų politikos“ punktas 2.1 numato „<...> *atsisakyti perteklinio reguliavimo ir užtikrinti privataus miškų sektoriaus vystymąsi, konkurencingumą, ekonominį gyvybingumą ir inovatyvumą, kartu užtikrinant viešąjį interesą gamtinių ir kultūrinių vertybių apsaugos privačiuose miškuose atžvilgiu*<...>“, o punkte 2.2.3 įsipareigojama: „*Pereiti nuo ribojamųjų ar draudžiamųjų prie skatinamųjų politikos priemonių*“

Taip pat, remiantis kitų šalių patirtimi, būtina skatinti pasitikėjimą žemės ir miško savininkų, kaip suvokiančiu savo pareigas bei turintį tikslą tausoti ir saugoti savo turtą. Pažymime, kad Lietuva išsiskiria itin didele administracine našta žemės įsigijimo bei kirtimų leidimų privatiems savininkams srityse.

Komplikuota, ilgai trunkanti miško paskirties žemės įsigijimo tvarka bei nustatyti pertekliniai suvaržymai mažina miško paskirties žemės rinkos vertę ir riboja efektyvų valdymą bei žemėnaudos formavimą. Pribrendo laikas atlikti išsamų analizės procesą ir numatyti reguliavimo pakeitimus, kurie skatintų konkurencingumą, racionalią žemėnaudą bei tvarų miškų ūkio vystymą. Reikėtų peržiūrėti apribojimus valdomo miško plotui, tuo pačiu įpareigojant stambius plotus nuosavybėje turinčius miško savininkus dalyje jų miškų ūkininkauti pagal gamtai artimos miškininkystės principus

Didelis neaiškumas susidarė su patvirtintomis naujomis pakrančių juostomis ir zonomis. Nors pakeitimai priimti dar 2024 metų pirmoje pusėje – nėra nei oficialių žemėlapių, nei viena ar kita forma pateikta informacija žemės savininkams. Tokiu būdu didelė dalis jų lieka nesusipažinę su esamais ribojimais (*net įgudusiam kartografiui nėra lengva nustatyti besiribojančios upės kilometrą*) bei negali pretenduoti į jokias kompensacijas. Nesant galimybių valstybėje išspręsti šią problemą – siūlytina palikti tai kaip rekomendaciją žemės savininko savimonei.

Galiausiai - didžiulė problema- kaip susisiekti su kaimyninių valdų savininkais, kai reikia derinti įvairius ūkinės veiklos projektavimo ir vykdymo klausimus. Nes savininkai keičiasi, viešai prieinamų kontaktų nėra, kaip ir nėra mechanizmo ar informacinėmis technologijomis paremto sprendimo – kaip ir kur galima būtų kreiptis, kad susisiekti su kaimyninių valdų savininkais pranešti apie pastebėtus jų valdose kenkėjų ar vėjo padarytus pažeidimus ir pan.

Remiantis aukščiau išdėstytais argumentais siūlome numatyti veiklas:

4.1. Parengti ir atlikti vertės nekuriančio perteklinio biurokratizmo naikinimą, mokslu ir praktika nepagrįstų reikalavimų atsisakymą ir nacionalinių reguliacinių ribojimų/draudimų teisės aktuose sumažinimą iki ES reglamentais reikalaujamo lygio.

4.2. Peržiūrėti ir supaprastinti žemės įsigijimo reglamentavimą. Panaikinti perteklinius ribojimus, įtvirtintus Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatyme ir Miškų įstatyme.

4.3. Patobulinti, atsisakant perteklinių procedūrų bei reikalavimų ir atnaujinti aplinkosaugos leidimų išdavimo sistemos ALIS leidimų/pranešimų miško kirtimams posistemę, suderinant ją su ES kovos su miškų naikinimu ir alinimu reglamento (EUDR) įgyvendinimo reikalavimais ir integruojant ją su Miškų valstybiniu kadastru.

4.4. Patobulinti, atsisakant perteklinių procedūrų bei reikalavimų, pritaikant prie šiuolaikinių technologijų, Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarką bei Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisykles. Vystyti aplinkosaugos leidimų išdavimo

sistemos ALIS leidimų/pranešimų miško kirtimams posistemę, suderinant ją su ES kovos su miškų naikinimu ir alinimu reglamento (EUDR) įgyvendinimo reikalavimais ir integruojant ją su Miškų valstybiniu kadastru.

4.5. **Peržiūrėti ir patikslinti Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašą, atsisakant perteklinių privalomų ribojimų;**

4.6. **Parengti ir patvirtinti mechanizmą (ar informacinėmis technologijomis paremtą sprendimą) sudarant galimybę žemės savininkams susisiekti su kaimyninių valdų savininkais.**

5. PRIORITETAS: Aplinkos apsaugos stiprinimas

Pilnai pritariame esamų gamtos vertybių saugojimui. Tačiau, suvokiame, kad būtina prioritetą teikti toms vertybėms ir vietovėms, kur būtinas didžiausias dėmesys. Šiuo metu skirtingo lygmens saugomos teritorijos įsteigtos skirtingais laikotarpiais, reglamentuojant skirtingais teisės aktais bei nesant bendro sisteminio požiūrio. Būtinas kuo aiškesnė saugomų teritorijų inventorizacija bei nepriklausomas kokybiškas buveinių ir jų būklės vertinimas. Ydinga tai, kad šiuo metu buveinių vertinimą atlieka Valstybės saugomų teritorijų tarnyba, kuri yra atsakinga už tų pačių buveinių priežiūrą. Nepriklausomo vertinimo mechanizmo įvedimas užtikrintų skaidrumą ir objektyvumą. Šiuo metu dalis duomenų pasikeitę ir pasenę – dažnais atvejais lėšos bei laiko resursai skiriami teritorijų saugojimui, kuriose nebėra saugomų objektų.

Remiantis išdėstytais argumentais **siūlome**:

5.1. **Reguliariai atnaujinti Saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS) kaupiamus duomenis ir kituose registruose esančią informaciją – eliminuojant neegzistuojančius objektus** (pvz. lizdus, radavietes ir pan.). Parengti ir patvirtinti tam būtiną mechanizmą;

5.2. **Parengti ir įgyvendinti tvarkas, užtikrinančias, kad informacija iš Aplinkos ministerijos žinioje esančių kadastrų ir registru apie privačiuose sklypuose esančias saugomas vertybes būtų be apribojimų pasiekama žemės ar miško savininkui**, siekiant kurti pasitikėjimu grįstus santykius ir plėsti savininkų supratimą apie saugomas vertybes.

5.3. **Parengti ir įgyvendinti nepriklausomą Lietuvos gamtos buveinių ir jų būklės vertinimą užtikrinantį mechanizmą.**

Tikimės, kad į pateiktus siūlymus bus atsižvelgta.

Pagarbiai,

dr. Algis Gaižutis, LMSA Valdybos pirmininkas
Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija (LMSA)
A. Juozapavičiaus g. 9, 09311 Vilnius
Tel./fax. +370 5 2767590; mob. +370 687 95113

ORIGINALAS PAŠTU
NEBUS SIUNČIAMAS

Nuo: info@forest.lt <info@forest.lt>

Išsiųsta: 2025 m. kovo 7 d., penktadienis 08:48

Iki: LRV kanceliarija <lr.v.kanceliarija@lr.v.lt>

Kopija: Edita Klimiene <Edita.Klimiene@lr.v.lt>

Tema: LMSA rastas nr 14

Laba diena,

siunčiame raštą nuo LMSA Nr.14 su priedu Nr.02.

Patvirtinkite dokumentų gavimą.

Pagarbiai,

Živilė Navardauskė

Administracijos vadovė

Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija

A. Juozapavičiaus g. 9 (303) LT-09311 Vilnius

Tel./faks.: 8 5 276 7590

Mob.: 8 614 53367

www.lietuvosmiskai.lt